

НАУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ П.К.АНОХІНА

Моїсеєнко В.І., студ. 2-го курсу

Науковий керівник – к.б.н., доцент Гарбузова В.Ю.

СумДУ, кафедра фізіології і патофізіології с курсом медбіології

У цьому році виповнюється 210 років з дня народження видатного вченого-фізіолога Петра Кузьмича Анохіна (1898-1974). П.К.Анохін - учень і послідовник І.П.Павлова, який усе своє життя присвятив вивченню фундаментальних проблем діяльності мозку.

Перші наукові дослідження П.К.Анохін провів ще у студентські роки в інституті мозку під керівництвом В.М.Бехтерева, у 1922-1930 рр. він працював в лабораторії І.П.Павлова, у 1930-1934 рр. очолював кафедру фізіології медичного факультету Нижньгородського університету, у 1934-1950 рр. - відділ загальної фізіології вищої нервової діяльності Інституту фізіології АМН СРСР у Москві, у 1955-1974 рр. - кафедру нормальної фізіології першого Московського медичного інституту ім. І.М. Сєченова. Вчений був головою Московського наукового фізіологічного товариства, почесним членом міжнародного наукового товариства ім. Я. Пуркінє (Прага), членом національного товариства ім. І.П. Павлова (США), Центральної ради Міжнародної організації з вивчення мозку при ЮНЕСКО (Париж). П. К. Анохін був головним редактором журналу «Успехи физиологических наук».

У 1930—1934 рр. П.К.Анохін створив теорію функціональних систем організму, і всі його подальші дослідження були присвячені вивченню механізмів утворення і внутрішньої архітекτονіки цих систем. Ним були визначені вузлові механізми функціональної системи: аферентний синтез, прийняття рішення, акцептор результату дії, результат дії, зворотна аферентація. П.К. Анохін висунув положення про те, що емоції та мотивації є обов'язковими компонентами функціональної системи і складають основу для аферентного синтезу. Вчений розробив методіку умовних рефлексів, увів вивчення вегетативних компонентів умовного рефлексу як необхідного критерію стану тварини, дав нове трактування механізму формування внутрішнього гальмування, виявив особливу функцію лобних долей у цілеспрямованій діяльності, встановив специфічний системний характер висхідних активацій кори головного мозку при реакціях різноманітної біологічної якості, висунув нове уявлення про природу і склад викликаного потенціалу, запропонував ідею нейрохімічної інтеграції процесів збудження та гальмування в протоплазмі нейрону і сформулював конвергентну теорію замикання умовного рефлексу на окремому нейроні. На основі вивчення окремих систем у процесі онтогенезу П.К. Анохін обґрунтував концепцію системогенезу як загальної закономірності еволюційного процесу, згідно з якою точна відповідність ембріогенезу екологічним факторам даного виду забезпечується вибірковою та прискореним дозріванням саме тих нервових структур і відповідних до них робочих апаратів зародка, які складають необхідну для новонародженого функціональну систему.

П.К.Анохіним було опубліковано близько 260 наукових робіт, з них 9 монографій. За його редакцією видано 7 збірок наукових праць. Теорія функціональних систем організму, її універсальні принципи знайшли широке використання у багатьох галузях медицини і педагогіки. Оригінальний фізіологічний напрямок про функціональні системи запропонований видатним вченим перетворився на самостійну наукову школу, яка продовжує активно розвиватися сьогодні.